

Rekenkamer Midden-Groningen

Quick Scan Duurzaamheid

Aan:

De leden van de gemeenteraad;

De leden van het college van burgemeester en wethouders;

De gemeentesecretaris;

De griffier;

van de gemeente Midden-Groningen.

Geachte heer/mevrouw,

De Rekenkamer Midden-Groningen heeft – in overleg met de Auditcommissie – een Quick Scan uitgevoerd naar het gevoerde beleid met betrekking tot duurzaamheid. In deze rapportage staan de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van uitgevoerde Quick Scan beschreven.

Midden-Groningen

Januari 2022

Rekenkamer Midden-Groningen

drs. M.G. Poorthuis MPM

mevr. drs. M. Zwerver

ir. M. Visser

mevr. mr. Y. Goedhart, ambtelijk secretaris

Inhoudsopgave	blz.
1. Inleiding	3
2. Onderzoeksvraag	3
3. Onderzoeksmethode	4
4. Bevindingen	4
5. Conclusies	5
6. Aanbevelingen	5
7. Ambtelijk en bestuurlijk wederhoor	5
Bijlagen	
A. Lijst met documenten waarin duurzaamheidsdoelen zijn opgenomen	6
B. Doelen op het gebied van duurzaamheid en samenvatting stand van zaken	7
C. Stand van zaken m.b.t. doelen duurzaamheid	10
D. Formatie en budgetten duurzaamheid	22
E. Bestuurlijke reactie	30

1. Inleiding

De Rekenkamer Midden-Groningen (hierna: RK) heeft tot doel om de controlerende en kaderstellende verantwoordelijkheden van de gemeenteraad te ondersteunen, daartoe voert de RK verdiepend onderzoek uit naar het gevoerde beleid. Ten aanzien van duurzaamheid hebben wij een compact onderzoek (Quick Scan) uitgevoerd.

2. Onderzoeksvraag

Duurzaamheid is een belangrijk thema voor de gemeente. De gemeente wil duurzaamheid betrekken bij wonen, werken en leven in de gemeente Midden-Groningen. Uitgangspunten voor duurzaamheid zijn o.a. vastgelegd in de duurzaamheidsvisie en een plan duurzame bedrijfsvoering. Het onderzoek moet inzicht geven in de vraag hoe duurzaam het beleid en de uitvoering van het beleid is. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek is duurzame ontwikkeling een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de levensbehoeften van de huidige generatie, zonder die van de toekomstige generaties tekort te doen.

De hoofdvraag is: In hoeverre is het gevoerde beleid op het gebied van duurzaamheid doeltreffend en doelmatig en in welke mate is dit beleid toekomstbestendig?

Daarbij horen de volgende deelvragen:

1. Welk beleid heeft de gemeente Midden-Groningen ten aanzien van duurzaamheid, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als daarbuiten?
2. In hoeverre is er uitvoering gegeven aan de ambities en zijn deze behaald?
3. In hoeverre is het duurzaamheidsbeleid van de gemeente toekomstbestendig en waar liggen mogelijkheden voor verbetering?
4. Welke formatie en budgetten zijn beschikbaar en zijn deze voldoende?

Naar aanleiding van de behandeling in de raadscommissie van het “opvolgingsonderzoek rekenkameronderzoek gemeentelijk vastgoed” op 18 maart 2021 is ook aandacht besteed aan het energieverbruik van het gemeentelijke vastgoed en de energie labels.

3. Onderzoeksmethode

In overleg met de ambtelijke organisatie zijn documenten verzameld die doelen bevatten op het gebied van duurzaamheid. Dat heeft geleid tot bijlage A. Vervolgens zijn alle beschreven doelen op een rij gezet. Die zijn opgenomen in bijlage B. Daarna is aan de ambtelijke organisatie gevraagd wat de stand van zaken is m.b.t. de doelen. Het resultaat is opgenomen in bijlage C. De meetbare resultaten zijn daarna verwerkt in de kolom ‘meetbare resultaten’ in bijlage B. Tot slot zijn de beschikbare formatie en budgetten geïnventariseerd. Deze zijn weergegeven in bijlage D.

4. Bevindingen

In 2019 is de Duurzaamheidsvisie voor Midden-Groningen door de raad vastgesteld. Deze visie heeft een brede reikwijdte en kent zes thema's:

1. duurzame gemeentelijke organisatie
2. duurzame energievoorziening
3. duurzaam wonen
4. duurzaam ondernemen en circulaire economie
5. duurzaam landschap en klimaat
6. duurzame samenleving

De visie is een middellange-termijn-visie. De gemeente gaat niet tegelijkertijd met al deze thema's aan de slag. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met daarin een aantal doelen en acties voor het komende jaar. De doelen in bijlage B zijn gerubriceerd aan de hand van de zes thema's.

De bevindingen per thema zijn samengevat als volgt:

1. duurzame gemeentelijke organisatie: op het gebied van vastgoed en wagenpark zijn er diverse meetbare doelen; bij vermindering van bedrijfsafval en maatschappelijk verantwoord inkopen ontbreken deze; op alle terreinen van dit thema loopt het proces van planvorming.
2. duurzame energievoorziening: dit thema kent veel meetbare doelen en de planvorming is in een vergevorderd stadium; de belangrijkste doelen lijken haalbaar.
3. duurzaam wonen: het belangrijkste doel is 50% minder aardgasgebruik bij woningen in 2030; daarvoor zijn diverse projecten gestart; of het genoemde doel haalbaar is, is onzeker.
4. duurzaam ondernemen en circulaire economie: om de doelen te beoordelen zijn onvoldoende gegevens beschikbaar.
5. duurzaam landschap en klimaat: hiervoor zijn geen meetbare doelen gesteld; wel zijn twee concrete projecten op het gebied van biodiversiteit gerealiseerd.
6. duurzame samenleving: hiervoor zijn geen meetbare doelen gesteld; wel loopt er planvorming op het gebied van bestrijding van energiearmoede.

De beschikbare formatie en de budgetten waren de afgelopen jaren voldoende om voortgang te houden op het gebied van duurzaamheid. De ambtelijke capaciteit draait echter voor een relatief groot deel op incidenteel geld. Dit incidentele geld is voor 2022 minder dan in de periode 2018-2021. En voor 2023 is er momenteel nog geen zicht op incidenteel geld. Mochten er geen aanvullende middelen beschikbaar komen dan zullen de ambities vanaf 2023 moeten worden bijgesteld. Ook kan dit ten koste gaan van de ambities die de gemeentelijke organisatie heeft op het vlak van maatschappelijk verantwoord inkopen en haar faciliterende en ondersteunende rol bij initiatieven uit de samenleving afkomstig van inwoners, bewonersorganisaties, energiecoöperaties, e.d.

De gemeenteraad is vooral op de hoogte gehouden van de voortgang via de reguliere plannings- en controlecyclus. Daarbij is niet aan alle thema's aandacht besteed.

5. Conclusies

Uit de bevindingen kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

1. Op het gebied van duurzame gemeentelijke organisatie, duurzame energievoorziening en duurzaam wonen zijn voldoende meetbare doelen geformuleerd. Dat geldt niet voor duurzaam ondernemen en circulaire economie, duurzaam landschap en klimaat en duurzame samenleving.
2. Op alle thema's loopt het proces van planvorming, behalve op duurzaam ondernemen en circulaire economie.
3. Op vrijwel geen enkel thema zijn in 2021 concrete resultaten te noemen.
4. De meeste meetbare doelen lijken haalbaar, met uitzondering van duurzaam wonen.
5. De beschikbare formatie en de budgetten waren de afgelopen jaren voldoende om voortgang te houden op het gebied van duurzaamheid. De ambtelijke capaciteit draait echter voor een relatief groot deel op incidenteel geld. Dit incidentele geld is voor 2022 minder dan in de periode 2018-2021. En voor 2023 is er momenteel nog geen zicht op incidenteel geld.
6. De gemeenteraad is vooral op de hoogte gehouden van de voortgang via de reguliere plannings- en controlecyclus. Daarnaast zijn enkele brieven aan de raad gestuurd. Daarbij is niet aan alle thema's aandacht besteed.

Samenvattend komt de Rekenkamer tot de conclusie dat Midden-Groningen goed op weg is maar dat er meer aandacht moet zijn voor meetbare doelen en het proces van planvorming. Voor duurzaam wonen kan worden nagedacht over meer realistische doelen.

6. Aanbevelingen

De conclusies leiden tot de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad:

1. Vraag aan het college om meetbare doelen voor duurzaam ondernemen en circulaire economie, duurzaam landschap en klimaat en duurzame samenleving.
2. Vraag het college om planvorming op het gebied van duurzaam ondernemen en circulaire economie.
3. Vraag het college om meer informatie over de haalbaarheid van de doelen m.b.t. duurzaam wonen.
4. Vraag het college om meer duidelijkheid m.b.t. de beschikbare middelen voor de duurzame thema's in de komende jaren.
5. Vraag het college om over alle duurzame thema's te rapporteren in de plannings- en controlecyclus, zodat de raad de voortgang beter kan volgen.

7. Ambtelijk en bestuurlijk wederhoor

Er heeft een ambtelijke feitenverificatie plaatsgevonden op de concept-rapportage. Op basis hiervan zijn wijzigingen doorgevoerd in het definitieve rapport.

Het college heeft gelegenheid gekregen om zijn opmerkingen schriftelijk aan te bieden aan RK. Deze bestuurlijke reactie is als bijlage E bijgevoegd bij het rapport. De RK heeft met belangstelling kennisgenomen van de bestuurlijke reactie van het college en ziet hierin een goede basis om uitvoering te geven aan de aanbevelingen van de Rekenkamer.

Bijlage A. Lijst met documenten waarin duurzaamheidsdoelen zijn opgenomen

1. Duurzaamheidsvisie Midden-Groningen 2019-2022
2. Beleidsplan van afval naar grondstof 2019-2030
3. Inkoop- en contractmanagementbeleid 2020-2023
4. Plan van Aanpak Duurzame Bedrijfsvoering Midden-Groningen, februari 2020
5. Regionale Energie Strategie Groningen, 8-4-2021
6. Raadsbrief Uitvoering Regeling Reductie Energiegebruik, 27-2-2020
7. Ruimtelijke onderbouwing warmtenet Hoogezand-Sappemeer, 2015
8. Plan van Aanpak warmtenet Gorecht-Noord, 17-3-2021
9. Aanvraag Proeftuin Aardgasvrije Wijken Steendam-Tjuchem, 26-2-2021
10. Subsidiebeschikking Voedselbank 26-11-2020

Bijlag B: Doelen op het gebied van duurzaamheid en samenvatting stand van zaken

doel	jaar doel	stand van zaken
duurzame gemeentelijke organisatie		
volledig duurzame en aardgasvrije (gemeentelijke) vastgoed portefeuille	2035	2021: 176 gebouwen, 2030: 95 gebouwen; Huis voor Bestuur en Cultuur is aardgasvrij; 2020: energiemonitoring 80% aansluitingen (2022: 90%); planvorming loopt
kantoren energielabel C	2023	Het betreft 4 kantoorgebouwen. Door functieverandering of sloop blijft er nog één gebouw over. Daarvoor loopt planvorming.
emissievrij wagenpark; tussendoel 50% emissievrij	2030 2022	2018: 1.014 ton CO ₂ ; 2021: 82 voertuigen met een kenteken, waarvan 23% duurzaam
vermindering van het bedrijfsafval en meer recycling t.o.v. 2019	n.v.t.	In het Huis voor Bestuur en Cultuur worden vier afvalstromen gescheiden en hergebruikt (verpakkingen, gft, koffiebekers en papier); verdere planvorming loopt.
maximaal maatschappelijk verantwoord inkopen	2030	Nog geen concrete resultaten. Planvorming loopt.
Fairtrade gemeente worden	2022	Er wordt Fairtrade thee ingekocht. Verdere planvorming loopt.
duurzame energievoorziening		
CO ₂ uitstoot gemeente met 55% terugbrengen t.o.v. 1990	2030	2017: 800.000 ton CO ₂ ; geen recentere gegevens beschikbaar; uitstoot in 1990 onbekend
energiebesparing gemeente 1,5 % per jaar vanaf 1990	2030	energiegebruik 2017 13% lager dan 2016; geen recentere gegevens beschikbaar; energiegebruik in 1990 onbekend

25% duurzame energie gemeente	2030	2017: 3,8%, geen recentere gegevens beschikbaar
opwekking 0,26 TWh/jaar elektra met zon *)	2023	*) Dit is geen doel maar een verwachting
opwekking 0,35 TWh/jaar elektra met wind *)	2023	*) Dit is geen doel maar een verwachting
600 ha zonneparken	2025	310 ha is vergund; voldoende ruimte beschikbaar om het doel te halen
lokale participatiegraad van 50% in duurzame energieprojecten	2030	Coöperatie Eekerpolder is voor 50% eigenaar van het zonnepark.
plaatsen zonnepanelen op Voedselbank	2020	Zonnepanelen zijn in 2020 geplaatst.
duurzaam wonen		
aardgasverbruik woningen met 50% afnemen t.o.v. 1990	2030	2019: 39,3 miljoen m ³ ; geen recentere gegevens beschikbaar; aardgasverbruik in 1990 onbekend
alle nieuwbouwwoningen vanaf 2019 energieneutraal	n.v.t.	2020: 86 nul-op-de-meter woningen opgeleverd, 2022: 73 woningen, na 2022: 70 woningen
advies energiebesparing 1.140 woningen	2021	Potentiële CO ₂ reductie: 243 ton/jaar; meting volgt later
warmtenet Hoogezand-Sappemeer met 3 miljoen m ³ besparing aardgas	2021	biomassa installatie sportcentrum Kalkwijk gerealiseerd en werkt; Huis voor Bestuur en Cultuur aardgasvrij
in Gorecht-Noord krijgen 903 woningen restwarmte van ESKA via een warmtenet	2024	Planvorming loopt.
Steendam-Tjuchem aardgasvrij	n.v.t.	Planvorming loopt.

duurzaam ondernemen en circulaire economie		
CO ₂ uitstoot bedrijven met 50% terugbrengen t.o.v. 1990	2030	2019: 240.000 ton CO ₂ industrie; geen recentere gegevens beschikbaar; uitstoot in 1990 onbekend
energiebesparing bedrijven 1,5 % per jaar vanaf 1990	2030	Geen relevante gegevens beschikbaar. energieverbruik in 1990 onbekend
gebruik 25% duurzame opgewekte energie door bedrijven	2030	Geen relevante gegevens beschikbaar.
gebruik grond- en hulpstoffen land- en tuinbouw substantieel verminderd t.o.v. 2019	2030	Geen relevante gegevens beschikbaar; onduidelijk hoe dit gemeten kan worden
huishoudelijk afval		
95% afvalscheiding	2025	2020: 73%
30 kg restafval per inwoner	2025	2020: 171 kg
duurzaam landschap en klimaat		
geen meetbaar doel	n.v.t.	Maatregelen biodiversiteit Drevenbos en het Dorpspark De Akkers (Muntendam) gerealiseerd
duurzame samenleving		
geen meetbaar doel	n.v.t.	Planvorming bestrijding energiearmoede loopt.

Bijlage C: Stand van zaken m.b.t. doelen duurzaamheid

Duurzaam landschap en klimaat

Stand van zaken en acties in 2021/2022:

De gemeente Midden-Groningen (hierna: MG) heeft in het kader van het energie- en duurzaamheidsbeleid geen concrete acties en kwantitatieve doelen geformuleerd op het gebied van landschap en klimaat. Wel heeft streeft MG de volgende kwalitatieve doelen na:

- ontwikkelen klimaat adaptief beleid;
- natuur-inclusieve landbouw;
- biodiversiteit vergroten.

Dit wil echter niet zeggen dat ‘een duurzaam landschap en klimaat’ niet in concrete doelen kan worden vertaald die meetbaar zijn.

Voor MG zijn klimaatstresstesten uitgevoerd. In 2021 vinden risicodialogen met de samenleving plaats, over de gevolgen van klimaatverandering en om de gevolgen beheersbaar te houden. Aansluitend, in 2022, worden maatregelpakketten ontwikkeld.

MG is via de Agenda voor de Veenkoloniën betrokken bij het opstellen en uitvoeren van streefbeelden en actieplannen die als basis dienen voor de Regiodeal Natuur-inclusieve Landbouw.

In 2021 en 2022 worden maatregelen uitgevoerd om de biodiversiteit te vergroten van het Drevenbos en het Dorpspark De Akkers in Muntendam.

Duurzaam ondernemen en circulaire economie

Doel: In 2030 wordt 25% van het energieverbruik van bedrijven duurzaam opgewekt.

Stand van zaken en acties in 2021/2022:

MG heeft tot op heden geen acties in een uitvoeringsprogramma opgenomen die bij kunnen dragen aan dit doel. Dit staat ook niet voor 2022 op de planning. Wel zal het verduurzamen van het energiegebruik van bedrijven mee worden genomen in wijken in Midden-Groningen waar een Wijkuitvoeringsplan wordt opgesteld in het kader van de Transitievisie Warmte. Daarnaast is het van belang op te merken dat het vooralsnog niet mogelijk is om de voortgang in het behalen van dit doel te monitoren. In de beschikbare databanken zijn in verband met privacy geen relevante data beschikbaar.

Doel: CO2 uitstoot bedrijven in 2030 met 50% terugbrengen t.o.v. 1990

Stand van zaken en acties in 2021/ 2022:

De sector industrie van MG (SBI-code C) voldoet in 2019 aan de maximale CO₂-uitstoot die is toegestaan op basis van het Klimaatakkoord. MG heeft tot op heden geen acties in een uitvoeringsprogramma opgenomen die bij kunnen dragen aan dit doel. Dit staat ook niet voor 2022 op de planning. Wel zal het verduurzamen van het energiegebruik van bedrijven mee worden genomen in wijken in Midden-Groningen als daar een Wijkuitvoeringsplan wordt opgesteld in het kader van de Transitievisie Warmte.

Begin 2018 is het project Energiebesparing bij Bedrijven (EBB) gestart met als doel om het energieverbruik van bedrijven terug te brengen. Het accent lag op de (middel-)grootverbruikers. In totaal zijn 60 bedrijven uit de gemeente bezocht door de Omgevingsdienst Groningen. Eind 2020 is het project afgerond. De daadwerkelijk uitvoering van energiebesparende maatregelen zal in 2021 gemeten worden. Pas daarna zal een goed beeld van de geboekte energiebesparing worden verkregen. Op basis van resultaten van bedrijven in andere gemeentes blijkt dat er gemiddeld 5% tot 15% besparing mogelijk is, met uitschieters tot 30%. De ontstane bewustwording bij bedrijfseigenaren over energiebesparing is ook een belangrijk projectresultaat.

Duurzaam wonen

Doel: advies energiebesparing 1.140 woningen (2021)

Het doel van de Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) is het verminderen van de CO₂-uitstoot door het nemen van energiebesparende maatregelen door huiseigenaren. Gebruik maken van de RRE-regeling draagt voor MG bij aan het doel om 1,5% energiebesparing per jaar te realiseren en 55% minder aardgas te verbruiken in 2030. Met het gebruik maken van de regeling is het doel 1.140 woningen van een advies te voorzien als ook om een aantal webinars te organiseren en een aantal bespaar/ maatregelpakketten uit te reiken.

Resultaat: potentiële CO₂ reductie van de adviezen 243 ton/jaar

Resultaat: analyse van de warmtescans heeft opgeleverd dat de potentiële CO₂-reductie van de adviezen 243 ton/jaar is. Tevens is een tweetal webinars georganiseerd. De eerste had betrekking op de adviezen, de tweede ging over isoleren. Tot slot is middels een voucher systeem een 200-tal maatregelpakketten ter beschikking gesteld.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022:

Het project is, ruim voor de deadline, afgerond. De financiële afrekening vindt plaats voor 1 januari 2022. Aanvullend op deze aanvraag heeft de gemeente MG een aanvraag gedaan in het kader de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW). Deze aanvraag is toegekend, en heeft een enigszins vergelijkbare opzet, maar is voor huurders en woningeigenaren. De RRE was alleen voor woningeigenaren. Het RREW-project wordt de tweede helft van 2021 gestart.

Resultaat: 2019: reductie van 39,3 miljoen m³

Resultaat: 2020: 86 nul-op-de-meter woningen opgeleverd

Deze 86 woningen betreffen 66 Nul Op de Meter (NOM) woningen van fase 3 Gorecht-West en 20 NOM woningen in het Stadshart.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022:

Fase 4 van Gorecht-West betreft 73 woningen. Daarvan worden het eerste deel eind 2021 en de laatste woningen in juni 2022 opgeleverd. Fase 5 betreft 70 woningen. Deze worden na 2022 opgeleverd.

Duurzame energievoorziening

Doel: plaatsen zonnepanelen op Voedselbank (2020)

Deze zonnepanelen zijn in 2020 geplaatst.

Verwachting: opwekking 0,26 TWh/jaar elektra met zon (2023)

Dit betreft de hoeveelheid geproduceerde elektriciteit in 2023 in zonneparken die reeds staan opgesteld of waarvoor de plannen zijn vastgesteld en die naar verwachting vóór 2023 zijn gerealiseerd. Het getal 0,26 TWh/jaar is een verwacht resultaat en geen doel.

Verwachting: opwekking 0,35 TWh/jaar elektra met wind (2023)

Dit betreft de hoeveelheid elektra geproduceerd in 2023 met windturbines die reeds staan opgesteld of waarvan de plannen zijn vastgesteld en die voor 2023 zijn gerealiseerd. Het getal 0,35 TWh/jaar is een verwacht resultaat en geen doel.

Doel: in Gorecht-Noord krijgen 903 woningen restwarmte via een warmtenet (2024)

Het doel is beter te omschrijven als: het aardgasvrij maken van de wijk Gorecht-Noord uiterlijk 2024 door woningen en andere gebouwen te verwarmen met restwarmte van ESKA.

Het project bestaat uit een aantal onderdelen, te weten:

- 1) gaskooktoestellen en gastoestellen vervangen,
- 2) isoleren van woningen,
- 3) aanleggen van warmtenet, en
- 4) aanbrengen van zonnepanelen op beschikbare daken.

In een plan van aanpak dat in 2020 is opgesteld zijn een aantal tussenresultaten en mijlpalen benoemd. Het project verloopt redelijk volgens planning. De volgende tussenresultaten zijn inmiddels bereikt:

- 1) er een intentieovereenkomst opgesteld; deze is door alle samenwerkingspartners ondertekend,
- 2) er is een communicatieplan opgesteld; tevens is het communicatietraject in volle gang,
- 3) het participatietraject is ingericht,
- 4) de VE-studie (Value Engineering studie) is opgeleverd; dit is een eerste stap op weg naar een definitief ontwerp

- 5) de aanbesteding van het vervangen en installeren van de kookplaten is voorbereid,
- 6) er is een eerste versie van de SOK (samenwerkingsovereenkomst) opgesteld.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022:

Acties voor 2021 zijn:

- 1) in het 4e kwartaal worden workshops inductie-koken georganiseerd,
- 2) rond 1 oktober 2021 wordt de aanbesteding ‘kookplaten vervangen en installeren’ op de markt gezet,
- 3) in het 4e kwartaal van 2021 wordt de definitieve tekst van de SOK afgerond.

Acties voor 2022 zijn:

- 1) ondertekenen samenwerkingsovereenkomst,
- 2) in het 1e kwartaal 2022 wordt het definitief ontwerp afgerond,
- 3) alle kookplaten worden vervangen en geïnstalleerd.

Doel: 600 ha zonneparken (2025)

Voor de periode tot 2025 wordt ruimte geboden voor een oppervlakte van maximaal 600 hectare. Door eerst uit te gaan van maximaal 600 hectare (ongeveer een 1/3 deel van het ruimtebeslag bij volledige richten op zonne-energie) kan het aandeel zon groeien en is er daarna ruimte om de kaders bij te stellen, indien nodig. De omvang van de kansrijke locaties is dusdanig dat hierbinnen voldoende zoekruimte is om onder voorwaarden 600 hectare te realiseren.

Inmiddels is 310 ha vergund. Hierin zijn ook de vergunningen meegenomen die zijn verleend voor het vastgestelde beleid. Alle huidige (nieuwe) verzoeken samen hebben een ruimtebeslag van meer dan 300 hectare. Het college heeft daarom besloten een prioritering aan te brengen en aangegeven aan welke zonneparken nog medewerking wordt gegeven. Zie onderstaande tabel.

Meewerken onder voorwaarden	188
Meewerken nog afhankelijk van beoordeling aangepast plan	40
Medewerking nog onduidelijk	27
Afwijzen	203
Zonneparken vergund (voor 1-12-2020)	241

Er wordt geen medewerking verleend aan nieuwe grootschalige initiatieven. Ruimte bieden aan kleinschalige lokale initiatieven (tot 2 hectare, eventueel maatwerk tot 5 hectare) is wel mogelijk.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022:

Faciliteren bij het vergunningstraject van de initiatieven waaraan medewerking wordt gegeven. Daarnaast wordt in RES-verband, met alle bij de RES aangesloten gemeenten, in 2021 (en wellicht met een doorloop in 2022) gewerkt aan een gezamenlijke ruimtelijke visie voor nieuw vast te stellen ambities rond duurzame energieopwekking. Dit heeft mogelijk gevolgen voor ambities en/ of de uitwerking van deze ambitie voor de gemeente MG.

Doel: 25% duurzame energie gemeente (2030)

Resultaat: 2017: 3,8%

Er zijn geen recentere cijfers beschikbaar.

Doel: in CO₂ uitstoot gemeente met 55% terugbrengen t.o.v. 1990 (2030)

Resultaat: 2017: 800.000 ton CO₂

Er zijn geen recentere cijfers beschikbaar.

Doel: energiebesparing gemeente 1,5 % per jaar vanaf 1990 (2030)

Resultaat: energiegebruik 2017 13% lager dan 2016

Doel: lokale participatiegraad van 50% in duurzame energieprojecten (2030)

Streven is lokale participatie van 50%. Is dit niet haalbaar, dan is een bijdrage aan het duurzaamheidsfonds het alternatief.

Na de vaststelling van het beleid is vergunning verleend voor het zonnepark Eekerweg. De Coöperatie Eekerpolder is voor 50% eigenaar van dit zonnepark.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022:

Voor 2021-2022 staan de volgende acties gepland:

Zonnepark Buitenhuizen: Bepaalde uitbreiding/afroning van zonnepark Midden-Groningen. Vergunningverlening zo mogelijk in 2021. Gezien beperkt karakter, keus voor bijdrage aan duurzaamheidsfonds.

Zonnepark Siepweg, t.b.v. verduurzaming tuinbouw: Planvorming nog gaande, inclusief overleg over participatie. Streven vergunningverlening 2022. Omgeving wordt betrokken.

Zonnepark Woudbloem: Overeenstemming over landschappelijke inpassing. Lokale participatie van 50% is onderzocht, maar blijkt niet haalbaar. Afspraken maken over bijdrage aan fonds. Vergunningverlening 2021/2022

Zonnepark Evenreiten: Met de opbrengsten van dit zonnepark moet een rondweg voor Noordbroek, waardoor de kern wordt ontlast van landbouw- en vrachtverkeer worden bekostigd. Met de geleidingen vanuit Noordbroek, met als trekker de plaatselijke energiecorporatie Breneco, wordt dit voorbereid. Dit in de plaats van lokale participatie. Indien overeenstemming bestaat met alle partijen wordt het vergunningentrajec opgestart. Mogelijke vergunningverlening 2021/2022.

Doel: opwekking 0,34 TWh/jaar elektra met zon/wind vanaf 2023 (2030)

0,34 TWh is de hoeveelheid elektra met zon afkomstig van zonneparken die vanaf 2023 worden gerealiseerd. Het als dusdanig opgenomen in de RES onder 'nog in te vullen behalen ambitie'. Het doel wordt gehaald als de gemeente haar doel '600 ha zonneparken' realiseert. 0,34 TWh is voor MG geen aparte doelstelling maar feitelijk een vertaling van het MG-doel '600 ha zonneparken'.

Doel: warmtenet Hoogezand-Sappemeer met 3 miljoen m³ besparing aardgas (2021)
Resultaat: biomassa-installatie sportcentrum Kalkwijk gerealiseerd; Huis voor Bestuur en Cultuur gereed

Duurzame gemeentelijke organisatie

Doel: 50% voertuigen duurzaam (2022)

Doel: een emissievrij wagenpark in 2030

Doel zoals opgenomen in de duurzaamheidsvisie is een emissievrij wagenpark in 2030.
Tussendoel voor de collegeperiode 2018-2022 is verduurzaming van 50% van het wagenpark.
Resultaat: 2021: 109 voertuigen, waarvan 17% duurzaam

De gemeente heeft 82 kenteken geregistreerde voertuigen. Hiervan zijn 4 elektrisch, 15 stuks op groen gas, 7 stuks benzine en 56 stuks diesel (2020). Wat betreft het kenteken-geregistreerde wagenpark is qua aantallen dus 23% verduurzaamd. Van de voertuigen tot 3.500 kg is 11% elektrisch en rijdt 27% op groen gas. De niet-kenteken-geregistreerde voertuigen (trekkers, grasmaaiers, e.d.), ca. 30 stuks, draaien nog op diesel.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

In 2021 zal een inventarisatie worden gemaakt van het wagenpark en een strategie worden opgesteld hoe de verduurzaming de komende jaren verder door te voeren.

Daarnaast wordt het lease-wagenpark eind 2021/ begin 2022 opnieuw aanbesteed. In deze aanbesteding wordt ingezet op een duurzaam wagenpark. Er wordt momenteel overwogen voor 100% elektrisch te gaan.

Doel: Fairtrade gemeente worden (2022)

De gemeente wil graag de titel Fairtrade gemeente behalen. De gemeenteraad heeft zich hier in een motie over uitgesproken.

Eind 2020 is een plan van aanpak opgesteld wat ertoe moet leiden dat nog in deze collegeperiode de titel behaald wordt. Een van de criteria waaraan voldaan moet worden is het zelf als gemeentelijke organisatie Fairtrade producten inkopen. De gemeente koopt momenteel Fairtrade thee in. Daarnaast is het besluit genomen dat bij de eerstvolgende aanbesteding (over 2 jaar) tevens over zal worden gegaan op Fairtrade koffie. Een ander criterium is dat een kernteam moet worden geformeerd dat zich inzet om Fairtrade in de gemeente op de kaart te zetten en te houden. Deze is inmiddels geformeerd.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

De gemeente werkt met de werkgroep samen om nog deze raadsperiode de titel Fairtrade gemeente te behalen. Een actie voor de gemeente voor 2021 is om een overzicht te maken van plaatselijke winkels in de gemeente die Fairtrade verkopen en horeca die Fairtrade producten serveert.

Daarnaast onderzoekt de gemeente op dit moment de mogelijkheid om de titel Global Goals gemeente te behalen. Als positief wordt besloten is het streven ook deze nog deze collegeperiode te behalen.

Doel: kantoren energielabel C (2023)

De volgende tussenresultaten zijn bereikt:

- Alle gebouwen met een labelverplichting zijn voorzien van een label
- Alle gebouwen met een label C verplichting in 2023 zijn in het vizier
- Alle gebouwen die in 2023 moeten beschikken over een label C en in gebruik blijven als kantoor hebben een verduurzamingsadvies

Concreet vallen er vier gebouwen onder de label C verplichting:

- Hoofdweg 10a, Slochteren. Heeft energielabel D. Gebouw is per 2023 niet langer in gebruik als kantoor. Daarmee vervalt de verplichting dit gebouw op energielabel C te brengen.
- Haydnlaan 2, Hoogezand. Heeft energielabel D. Verduurzamingsrapportage is beschikbaar
- Gebouw is in gebruik door BWRI. Centrale huisvesting BWRI wordt onderzocht. Afhankelijk van het resultaat van dit onderzoek zal het gebouw voor 2023 al dan niet op energielabel C worden gebracht.
- Nieuweweg 1, Muntendam. Heeft energielabel D. Gebouw is niet meer in gebruik als kantoor (is onderdeel centrumplanontwikkeling Muntendam). Daarmee vervalt de verplichting dit gebouw op energielabel C te brengen.
- Kerkstraat 38a, Hoogezand. Heeft energielabel E. Gebouw wordt in 2021 gesloopt. Daarmee vervalt de verplichting dit gebouw op energielabel C te brengen.

Resultaat: 2019: 1.014 ton CO₂

In 2018 was de uitstoot van het wagenpark van MG 1.014 ton CO₂. Nadien is de duurzaamheidsvisie (2019) en het plan van aanpak duurzame bedrijfsvoering (2020) vastgesteld. 1.014 ton betreft de nul-situatie en geen resultaat.

Doel: maximaal maatschappelijk verantwoord inkopen

In 2020 is het 'inkoopbeleid en contractmanagement 2020-2023' vastgesteld. Hierin zijn doelstellingen opgenomen over 'duurzaam inkopen'. De nieuwe inkoopprocedures en de bijbehorende (juridische) documenten bieden de mogelijkheid om invulling te geven aan duurzaamheid, het in of zo dicht mogelijk bij de gemeente(grenzen) wegzetten van opdrachten en het bewust leveren van een bijdrage door opdrachtnemers aan het vergroten van arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Op een aantal onderdelen wordt hieronder kort ingegaan. De Gemeente heeft oog voor de lokale economie. In gevallen waar een enkelvoudig onderhandse offerteaanvraag en/of een meervoudig onderhands offerteaanvraag volgens de geldende wet- en regelgeving is toegestaan, wordt rekening gehouden met de lokale economie en lokale (potentiële) opdrachtnemers. In de praktijk betekent dit dat de inkoopadviseur in de voorbereiding naar het wegzetten van de

opdracht op de markt, samen met de organisatie kijkt waar er kansen en mogelijkheden liggen voor lokale (binnen de gemeente Midden-Groningen gevestigde) ondernemers. Zo houdt de gemeente lokale ondernemers in het oog door gebruik te maken van kleinere percelen in aanbestedingen, daar waar mogelijk en toepasselijk, door het toestaan van het aangaan van combinaties en onder-aanneming, het verminderen van de lasten en het voorkomen van het hanteren van onnodig zware selectie- en gunningscriteria. Ruim 70% van alle uitgaven wordt in een cirkel van 30 kilometer in en rond Midden-Groningen uitgezet bij leveranciers. Dit is ten opzichte van landelijk bekende cijfers een zeer hoog percentage.

In een Europese aanbestedingsprocedure maakt Social Return standaard onderdeel uit van het Inkoopproces. Social Return is de aanduiding die in brede zin wordt gebruikt voor de maatschappelijke meerwaarde die met genomen of te nemen maatregelen wordt bereikt, zoals betere naleving van grondrechten en beginselen van gelijkheid en non-discriminatie, en versterking sociale cohesie en solidariteit.

De ondernemer aan wie de opdracht wordt gegund, levert bij de inkoopadviseur altijd een plan van aanpak in waarin staat beschreven op welke wijze de ondernemer voornemens is invulling te gaan geven aan Social Return. Dit stuk wordt gebruikt als praatstuk tussen Midden-Groningen en de betreffende ondernemer. Tevens wordt de ondernemer aan wie de opdracht is gegund aangemeld bij het monitoringssysteem van Social Return Monitor (Werk In Zicht). In dit monitoringssysteem wordt ten tijde van de duur van het uit te voeren werk/dienst/levering “live” meegekeken naar de ingezette Social Return. Indien nodig wordt bijgestuurd. In de regel geldt dat bij ongeveer 80 tot 85% van de Europese aanbestedingen de Social Return eis wordt toegepast (zie bijgevoegde rapportage van Werk In Zicht).

Bij het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen worden, aanvullend, milieuaspecten toegepast die het meest relevant zijn voor het in te kopen werk, goed en/of dienst. Denk hierbij aan: klimaatbewust inkopen, biobased inkopen, circulair inkopen. In hoeverre deze onderdelen deel uitmaken of hebben gemaakt van de aanbestedingen, wordt op dit moment (nog) niet gemonitord. MG kan echter wel stellen dat dit nog niet bij alle inkopen en aanbestedingen gebeurt.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

Lokale economie

Het is en blijft echter ook overigens een ontwikkeling om steeds meer vanuit Inkoop aan de voorkant mee te denken. Dit betekent meedenken met de interne klant om zo goed mogelijk sociaal maatschappelijk en verantwoord in te kopen.

Milieu

Aan dit thema dient de gemeentelijke organisatie nog nadrukkelijker invulling te geven. Streven is om ook dit onderdeel, in lijn met de doorontwikkeling van de uitvoeringsorganisatie als professionele inkooporganisatie, te borgen vanaf medio 2022.

Activiteiten laatste kwartaal 2021

Het laatste kwartaal van 2021 worden minimaal twee pilots gestart voor een tweetal producten/productgroepen waarin nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan MVI in al zijn facetten. MG wil als organisatie leren van deze pilots. De voorbereidingen hiervoor zijn reeds gestart. Tevens wil MG het Manifest Duurzaam Inkopen ondertekenen. Hiervoor zijn de voorbereidingen eveneens gestart.

Doel: vermindering van het bedrijfsafval en meer recycling t.o.v. 2019

Het bedrijfsafval wordt in de volgende fracties gescheiden: verpakkingen, gft, koffiebekers en papier, en rest. Er zijn 4 ondergrondse containers zodat deze stromen ook daadwerkelijk gescheiden worden aangeboden en worden gerecycled. Voor de recycling koffiebekers moet nog een aparte afspraak worden gemaakt; deze zijn nog niet volledig afbreekbaar (i.v.m. de coating die de beker waterdicht maakt).

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

In november/december 2021 wordt een sorteeraanlyse van het restafval gedaan om te analyseren of hier nog herbruikbare materialen in zitten. De uitkomst neemt MG mee in een nieuwe aanbesteding van het bedrijfsafval. MG start deze aanbesteding eind 2021/begin 2022 op. Daarnaast gaat MG in 2022 ook bij andere locaties de verschillende fracties inzamelen en hiervoor de faciliteiten bieden.

Doel: volledig duurzame en aardgasvrije vastgoedportefeuille (2035)

Dit doel is als dusdanig opgenomen in de duurzaamheidsvisie. De doelstelling is echter vertaald in een drietal andere doelen:

- 1) het opstellen van vastgoedbeleid,
- 2) het in gebruik nemen van energiemonitoring, en
- 3) het opstellen van een duurzaam meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

Doel 1 valt niet onder het duurzaamheidsbeleid. Wel kan worden opgemerkt dat aan het opstellen van dit beleid door de afdeling gebouwenbeheer momenteel wordt gewerkt. Over doel 2 en 3 wordt later in deze bijlage gerapporteerd.

Duurzame samenleving

In de duurzaamheidsvisie is aangegeven dat ingezet wordt op een veerkrachtige samenleving. MG gaat in samenhang aan de slag waarbij ieder mens telt. MG heeft deze hoog-over doelstelling niet vertaald naar een concreter doel of actie.

Alhoewel niet vertaald in een concreet doel, heeft MG binnen beleid en projecten in het duurzaamheidswerkveld wel degelijk oog voor de duurzame samenleving. Armoede is in de gemeente een groot aandachtspunt. Energie-armoede ook. De energierekening is een forse uitgavenpost voor huishoudens met weinig inkomen. En deze neemt in de toekomst naar verwachting alleen maar toe.

Voor de uitwerking van de Transitievisie Warmte (TVW), die in concept gereed is en eind november 2021 wordt vastgesteld, is ‘het bestrijden van de energiarmede’ een uitgangspunt. Dit uitgangspunt heeft de wijze waarop MG invulling geeft aan de TVW sterk bepaald. Zo is de hoofdstrategie van de TVW ‘het inzetten op isoleren van woningen’ in plaats van ‘volledig van het gas af te gaan’ met als reden dat hier een grote groep mensen mee bereikt wordt, en juist die mensen die nu in slecht geïsoleerde huizen wonen en een hoge energierekening hebben.

Huishoudelijk afval

Doel: 30 kg restafval per inwoner (2025)

Resultaat: 2019: 200 kg

Aanvullend resultaat: 2020: 171 kg

Doel: 95% afvalscheiding (2025)

Resultaat: 2019: 60%

Aanvullend resultaat: 2020: 73%

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

De inzameling en verwerking van afvalstoffen verbetert MG doorlopend door te investeren in de inzameling van herbruikbare en hernieuwbare afvalstromen. De afvalcoaches gaan door met de in 2020 ingezette koers waarbij de focus ligt op het scheiden van huishoudelijk afval en geven daar met interessante projecten uitvoering aan. Het project zwerfafval richt zich in 2021 o.a. op het ontwikkelen van bewustwording bij basisschoolleerlingen. MG gaat bewoners meer betrekken door het oprichten van een inwoners/klantenpanel.

Daarnaast heeft de IBOR verkennende gesprekken met de huidige contractant om ook te kijken of een vorm van na-scheiding mogelijk is; in de huidige situatie heeft de gemeente alleen de mogelijkheid van bronscheiding. Daarmee hoopt MG de vang doelstellingen te bereiken. In 2022 evalueert MG de effecten van ons afvalbeleid evalueren en leggen dit beleid met eventuele aanpassingen voor aan de raad.

In 2021 voert MG een keukenafval campagne (scheiding groente/fruit/eten van het restafval), verbetert MG de inzameling groente/ fruit/ eten afval hoogbouwlocaties en verbetert MG de papierinzameling in voormalig Slochteren. Ook rondt MG onderzoek af naar een nieuw afval brengpunt. Voor het grof huishoudelijk afval op het perron wordt een analyse gemaakt door middel van een sorteer analyse om te achterhalen of hierin nog herbruikbare materialen zitten. In 2022 verbetert MG de papierinzameling in voormalig Menterwolde en plaatst MG verzamelcontainers voor glas-inzameling.

Doel: opstellen DMJOP

Het verloop van de vastgoedportefeuille is inzichtelijk. Bij natuurlijke vervangingen in de MJOP wordt nu reeds een afweging gemaakt voor duurzame vervanging binnen de huidige budgetten.

De vastgoedportefeuille is op dit moment aan het krimpen; programma's en projecten hebben als gevolg dat door nieuwbouw en vervanging vastgoed buiten gebruik komt. Voor een gedeelte van de portefeuille is het eindigen van het gebruik met besluitvorming vastgelegd. Dit is nog niet voor alle gebouwen het geval, bijvoorbeeld als een verwachte ontwikkeling nog in de planvormingsfase zit.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

Op basis van het verloop van de portefeuille wordt een prioritering gemaakt. Een voorstel voor het vaststellen van een prioritering voor verduurzaming wordt in januari 2022 aan de directie aangeboden. Het portfeuilleverloop van de gehele portefeuille (op basis van de huidige plannen en projecten) is: Peildatum: 1-5-2021: 176 gebouwen; 31-1-2025: 114 gebouwen; 31-12-2030: 95 gebouwen. Deze cijfers zijn onder voorbehoud van besluitvormingstrajecten. Per gebouw wordt een duurzaamheidsadvies opgesteld en verwerkt in het MJOP. Het resultaat is een DMJOP.

Planning DMJOP:

4e kwartaal 2021: vaststellen prioritering verduurzaming gemeentelijkvastgoed

1e kwartaal 2022: opdracht verstrekking duurzaamheidsadviezen

3e kwartaal 2022: verwerken duurzaamheidsadviezen in MJOP: resultaat is DMJOP

4e kwartaal 2022: vaststellen DMJOP

Doel: met ingang van 2020 is de nieuwe energiemonitoring in gebruik genomen

Resultaat: Vanaf 1 januari 2020 vindt bij de panden met een slimme meter aansluiting energiemonitoring plaats. Dit geldt voor circa 80% van de aansluitingen.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

Het streven is om te komen tot een percentage van 90 à 95%. Niet alle aansluitingen zijn namelijk geschikt voor de plaatsing van een slimme meter. In 2022 zullen daar samen met een externe verdere stappen in worden gezet.

Doel: Ontwikkelen Transitievisie Warmte inclusief Wijkuitvoeringsplannen (2021)

Sinds de zomer van 2020 is aan het vormgeven van de visie gewerkt. De conceptvisie is zeer recent (16 september 2021) in de Raadscommissie besproken.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

De Transitievisie Warmte zal naar verwachting eind 2021 worden vastgesteld. Tevens wordt in het 4 kwartaal van 2021 voor een aantal wijken in de gemeente onderzocht of zij in aanmerking komen om in 2022 een wijkuitvoeringsplan (WUP) voor op te stellen. In 2022 zal, afhankelijk van aanvullende financiering, voor een tweetal wijken WUP's worden opgesteld.

Doel: Steendam-Tjuchem aardgasvrij

De gemeente MG heeft in 2020 een PAW-aanvraag voor een 'Aardgasvrij Steendam-Tjuchem' opgesteld. Financiering is toegekend in het kader van de Bestuurlijke afspraken van het gaswinningsdossier (2020). In de zomer 2021 is het geld ontvangen.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

Het project zit momenteel in een opstartfase. Nog dit jaar zullen enkele woningen die versterkt worden met behulp van deze financiering van het aardgas af gaan. Voor de overige woningen die onderdeel vormen van het project loopt de verduurzaming gelijk op met de versterkingsopgave in 2022 en daar op volgende jaren.

Doel: Stimuleren infrastructuur duurzaam transport: ontwikkelen van een laadpalenvisie (2022)

Er is een uitvraag voor het opstellen van een laadpalenvisie voorbereid en een bureau geselecteerd dat deze visie gaat opstellen.

Stand van zaken en acties voor 2021/2022

Vanaf 1 oktober 2021 wordt aan de slag gegaan met het opstellen van de laadpalenvisie. De verwachting is dat de visie in het 1e kwartaal van 2022 wordt afgerond en deze voor de zomer van 2022 op route wordt gebracht voor besluitvorming.

Bijlage D: Formatie en budgetten duurzaamheid

Vaste formatie gekoppeld aan Duurzaamheid

1. GB-Duza = adviseur duurzaamheid in team gebouwenbeheer = 0,5 FTE
2. OK-Duza = beleidsmedewerker duurzaamheid in team Omgevingskwaliteit= 0,8 FTE
3. PM/PL-Duza = Programmamanagement (PM)/ senior Projectleiding (sPL) = 1,0 FTE = 0,4 FTE PM-Duza + 0,6 FTE sPL-Duza

Toelichting */**/** in tabel:

- alle posten met GB-Duza* in onderstaande tabel tellen op tot 0,5 FTE voor zowel 2020, 2021 als 2011
- alle posten sPL-Duza** in onderstaande tabel tellen op tot 0,3 FTE, voor 2020, 2021 als 2022
- met (OK-Duza)*** wordt in onderstaande tabel het volgende bedoeld: de capaciteit die OK-Duza bijdraagt aan deze doelstellingen is dezelfde capaciteit als geraamd voor OK-Duza onder een tweetal doelstellingen bij Duurzame Energievoorziening (1,5% energiebesparing per jaar, en 25% duurzame energie).

Reguliere formatie niet gekoppeld aan Duurzaamheid

4. IBOR-reg = reguliere formatie in team Beheer Openbare Ruimte
5. Fac-reg = reguliere formatie in team Facilitair
6. RO-reg = reguliere formatie beleidsmedewerker in team Ruimtelijke Ordening
7. OK-reg = reguliere formatie beleidsmedewerker Wonen in team Omgevingskwaliteit
8. GR-reg = reguliere formatie Gebiedsregie
9. Comm-reg = reguliere formatie beleidsmedewerker in team Communicatie
10. Soc-reg = reguliere formatie beleidsmedewerker in team Sociaal Beleid

Budgetten

11. VJ = incidenteel budget voor inhuur personeel, beschikbaar gesteld bij voorjaarsnota 2018 voor de periode 2018 – 2021: 2020; €112.500,-- ; 2021; €112.500,--; 2022 = €85.000,--
12. Werkbudget Duurzaamheid = structureel budget = €147.000,-- per jaar
13. RES = Algemene uitkering 2019 = €60.000,-- totaal voor 2020 en 2021
14. RRE1 = subsidie incidenteel €100.000,-- Reductie Regeling Energiebesparing
15. RREW = subsidie incidenteel €185.000,-- Reductie Regeling Energiebesparing Wonen
16. NPG-subs-G = Nationaal Programma Groningen Subsidie incidenteel €6.000.000,-- gasvrij Gorecht
17. NPG-subs-St = Nationaal Programma Groningen Subsidie incidenteel €3.900.000,-- gasvrij Steendam Tjuchem
18. TVW + TVW/WUP = Algemene uitkering 2019 = €200.000,-- totaal voor 2020/2021/2022; beschikbaar voor opstellen Transitievisie Warmte (TVW) en Wijkuitvoeringsplannen (WUP)
19. EAW = subsidie Extern advies Warmtesubsidie = €20.000,-- voor 2020; beschikbaar voor opstellen TVW
20. WTCG = Warmte Transitie Centrum Groningen: €40.000,-- totaal voor 2021/2022; af te nemen in uren/ menskracht
21. Budget IBOR = externe opdracht op basis van budget IBOR

doel	jaar doel	stand van zaken	2020	2021	2022
duurzame gemeentelijke organisatie					
volledig duurzame en aardgasvrije (gemeentelijke) vastgoed portefeuille	2035	2021: 176 gebouwen, 2030: 95 gebouwen; Huis voor Bestuur en Cultuur is aardgasvrij; 2020: energiemonitoring 80% aansluitingen (2022: 90%); planvorming loopt	GB-Duza* 0,5 FTE	GB-Duza* 0,5 FTE	GB—Duza* 0,5 FTE
kantoren energielabel C	2023	Het betreft 4 kantoorgebouwen. Door functieverandering of sloop blijft er nog één gebouw over. Daarvoor loopt planvorming.	GB-Duza* 0,5 FTE	GB-Duza* 0,5 FTE	GB-Duza* 0,5 FTE
Opstellen DMJOP	2020	Nog geen concrete resultaten	GB-Duza* 0,5 FTE	GB-Duza* 0,5 FTE	GB-Duza* 0,5 FTE
emissievrij wagenpark tussendoel: 50% emissievrij	2030 2022	2018: 1.014 ton CO ₂ 2021: 82 voertuigen met een kenteken, waarvan 23% duurzaam	IBOR-reg	IBOR-reg	IBOR-reg

vermindering van het bedrijfsafval en meer recycling t.o.v. 2019	n.v.t.	In het Huis voor Bestuur en Cultuur worden 4 afvalstromen gescheiden en gerecycled (verpakkingen, gft, koffiebekers en papier). Verdere planvorming loopt.	Fac-reg	Fac-reg	Fac-reg
maximaal maatschappelijk verantwoord inkopen	2030	Nog geen concrete resultaten. Planvorming loopt.	OK-Duza 0,2 FTE	OK-Duza 0,2 FTE	OK-Duza 0,2 FTE
Fairtrade gemeente worden	2022	Er wordt Fairtrade thee ingekocht. Verdere planvorming loopt.	VJ-incid	VJ-incid	
duurzame energievoorziening					
CO ₂ uitstoot gemeente met 55% terugbrengen t.o.v. 1990	2030	2017: 800.000 ton CO ₂ ; geen recentere gegevens beschikbaar			
energiebesparing gemeente 1,5 % per jaar vanaf 1990	2030	energiegebruik 2017 13% lager dan 2016; geen recentere gegevens beschikbaar Aanbieden advies en diensten door aanbieden en onderhouden Energie loket	OK-Duza 0,2 FTE VJ-Incid Werkbudget Duza	OK-Duza 0,2 FTE VJ-Incid Werkbudget Duza	OK-Duza 0,2 FTE VJ-Incid Werkbudget Duza

25% duurzame energie gemeente	2030	2017: 3,8%, geen recentere gegevens beschikbaar Ondersteunen energiecorporaties/ GREK (Groninger Energie Koepel)	OK-Duza 0,2 FTE sPL-Duza 0,2 FTE VJ-Incid Werkbudget Duza	OK-Duza 0,2 FTE sPL-Duza 0,2 FTE VJ-Incid Werkbudget Duza	OK-Duza 0,2 FTE sPL-Duza 0,2 FTE VJ-Incid Werkbudget Duza
opwekking 0,26 TWh/jaar elektra met zon *)	2023	*) Dit is geen doel maar een verwachting	RES €15.000 sPL Duza 0,3 FTE**	RES €15.000 sPL Duza 0,3 FTE**	RES: nog geen aanv. financiering sPL Duza 0,3 FTE**
opwekking 0,35 TWh/jaar elektra met wind *)	2023	*) Dit is geen doel maar een verwachting	RES €15.000 sPL Duza 0,3 FTE**	RES €15.000 sPL Duza 0,3 FTE**	RES: nog geen aanv.financiering sPLDuza 0,3 FTE**
600 ha zonneparken	2025	310 ha is vergund; voldoende ruimte beschikbaar om het doel te halen	RO-reg	RO-reg	RO-reg
lokale participatiegraad van 50% in duurzame energieprojecten	2030	Coöperatie Eekerpolder is voor 50% eigenaar van het zonnepark.	RO-reg	RO-reg	RO-reg
plaatsen zonnepanelen op Voedselbank	2020	Zonnepanelen zijn in 2020 geplaatst.	OK-Duza		

duurzaam wonen					
aardgasverbruik woningen met 50% afnemen t.o.v. 1990	2030	2019: 39,3 miljoen m ³ ; geen recentere gegevens beschikbaar	OK-reg VJ-incid (OK-Duza)***	OK-reg VJ-incid (OK-Duza)***	OK-reg VJ-incid (OK-Duza)***
alle nieuwbouwwoningen vanaf 2019 energieneutraal	n.v.t.	2020: 86 nul-op-de-meter woningen opgeleverd, 2022: 73 woningen, na 2022: 70 woningen	OK-reg (OK-Duza)***	OK-reg (OK-Duza)***	OK-reg (OK-Duza)***
advies energiebesparing 1.140 woningen	2021	Potentiële CO2 reductie: 243 ton/jaar; meting volgt later	RRE1 €30.000	RRE1 €70.000	
advies energiebesparing 2200 woningen	2022	Opstart project in 2021	RREW €60.000	€125.000	
warmtenet Hoogezand-Sappemeer met 3 miljoen m3 besparing aardgas	2021	biomassa installatie sportcentrum Kalkwijck gerealiseerd; Huis voor Bestuur en Cultuur aardgasvrij	GB-Duza		
in Gorecht-Noord krijgen 903 woningen restwarmte van ESKA via een warmtenet	2024	Planvorming loopt.	NPG-Subs-G; €95.000,-- OK-Duza 0,2 FTE GR-reg 0,2 FTE Comm-reg 0,2 FTE	NPG-Subs-G; €150.000,-- OK-Duza 0,2 FTE GR-reg 0,2 FTE Comm-reg 0,2 FTE WTCG €10.000,--	NPG-Subs-G; €150.000,--OK-Duza 0,2 FTE GR-reg 0,2 FTE Comm-reg 0,2 FTE
Steendam-Tjuchem aardgasvrij	2022 ev	Planvorming loopt.		NPG-Subs-St; €150.000,--	NPG-Subs—St; €1.000.000,--
Een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050					

	2050	Opstellen Transitie Visie Warmte (TVW)	sPL-Duza 0,1 FTE TVW €50.000,-- VJ-Incid €25.000,--	sPL-Duza 0,1 FTE TVW/WUP; €50.000,-- EAW €20.000,-- VJ-Incid	sPL-Duza 0,1 FTE TVW/WUP; €100.000,-- WTCCG €20.000,-- VJ-Incid
Stimuleren infrastructuur duurzaam transport	2011/2022	Opstellen laadpalenvisie			
duurzaam ondernemen en circulaire economie					
CO ₂ uitstoot bedrijven met 50% terugbrengen t.o.v. 1990	2030	2019: 240.000 ton CO ₂ industrie; geen recentere gegevens beschikbaar			
energiebesparing bedrijven 1,5 % per jaar vanaf 1990	2030	Geen relevante gegevens beschikbaar.			
gebruik 25% duurzame opgewekte energie door bedrijven	2030	Geen relevante gegevens beschikbaar.			
gebruik grond- en hulpstoffen land- en tuinbouw substantieel verminderd t.o.v. 2019	2030	Geen relevante gegevens beschikbaar.			
huishoudelijk afval					
95% afvalscheiding	2025	2020: 73%	IBOR-reg	IBOR-reg	IBOR-reg
30 kg restafval per inwoner	2025	2020: 171 kg	IBOR-reg	IBOR-reg	IBOR-reg

duurzaam landschap en klimaat					
Uitvoeren klimaatstresstesten	2020	In 2020 uitgevoerd	IBOR-reg		
Opstellen maatregelpakketten Klimaatadaptatie	2022	In 2021 worden risicodialogen gevoerd		IBOR-reg Budget IBOR OK-Duza	Nog geen aanv. financiering
geen meetbaar doel = vergroten biodiversiteit	n.v.t.	Maatregelen biodiversiteit Drevenbos en het Dorpspark De Akkers (Muntendam) gerealiseerd	IBOR-reg		
duurzame samenleving					
geen meetbaar doel	n.v.t.	Planvorming bestrijding energiearmoede loopt.	Soc-reg	Soc-reg	Soc-reg

Bijlage E: Bestuurlijke Reactie

De Rekenkamer

Programma Energie en Duurzaamheid

Datum: 11 januari 2022

Behandeld door: Sandra Bos

Zaak: 782105

Verzenddatum:

Mailadres: Sandra.bos@midden-groningen.nl

Portefeuillehouder: Peter Verschuren

Onderwerp: Bestuurlijke reactie Rekenkameronderzoek quickscan Duurzaamheid

Geachte leden van de rekenkamer,

Allereerst onze dank voor het onderzoeksrapport “Quick scan Duurzaamheid” waarin de conclusies staan van een verdiepend rekenkameronderzoek naar het beleid en de uitvoering op het terrein van duurzaamheid.

De hoofdvraag waarop de gemeenteraad in het onderzoek een antwoord zoekt, luidt: *In hoeverre is het gevoerde beleid op het gebied van duurzaamheid doeltreffend en doelmatig en in welke mate is dit beleid toekomstbestendig?*

Uit de bevindingen hebben de onderzoekers de volgende conclusies getrokken:

1. Op het gebied van duurzame gemeentelijke organisatie, duurzame energievoorziening en duurzaam wonen zijn voldoende meetbare doelen geformuleerd. Dat geldt niet voor duurzaam ondernemen en circulaire economie, duurzaam landschap en klimaat en duurzame samenleving.
2. Op alle thema's loopt planvorming, behalve op duurzaam ondernemen en circulaire economie.
3. Op vrijwel geen enkel thema zijn in 2021 concrete resultaten te noemen.
4. De meeste meetbare doelen lijken haalbaar, met uitzondering van duurzaam wonen.
5. De beschikbare formatie en de budgetten waren de afgelopen jaren voldoende om voortgang te houden op het gebied van duurzaamheid. De ambtelijke capaciteit draait echter voor een relatief groot deel op incidenteel geld. Dit incidentele geld is voor 2022 minder dan in de periode 2018-2021. En voor 2023 is er momenteel nog geen zicht op incidenteel geld.
6. De gemeenteraad is vooral op de hoogte gehouden van de voortgang via de reguliere plannings- en controlecyclus. Daarbij is niet aan alle thema's aandacht besteed.

Wij hebben kennis genomen van deze conclusies en danken u voor het feit dat u ons in de gelegenheid stelt erop te reageren.

De basis voor ons duurzaamheidsbeleid is de Duurzaamheidsvisie voor Midden-Groningen die in 2019 is vastgesteld. Deze visie heeft een brede reikwijdte en kent zes thema's: 1. duurzame gemeentelijke organisatie, 2. duurzame energievoorziening, 3. duurzaam wonen, 4. duurzaam ondernemen en circulaire economie, 5. duurzaam landschap en klimaat en 6. duurzame samenleving. De visie is een middellange-termijn-visie met de beperking dat de gemeente de capaciteit mist om full swing met al deze thema's tegelijkertijd aan de slag te gaan. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met daarin een aantal doelen en acties voor het komende jaar.

Wij delen de conclusies 1 en 2 grotendeels. Dat de thema's 'duurzaam ondernemen en circulaire economie' en 'duurzaam landschap en klimaat' onderbelicht zijn is er een gevolg van dat de prioriteit in 2020 en 2021 gelegen heeft bij 'de duurzame energievoorziening' en 'duurzaam wonen', voornamelijk als gevolg van diverse verplichtingen die het rijk heeft opgelegd aan gemeenten, zoals het opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES) en een Transitievisie Warmte (TVW). Het thema 'duurzame samenleving' heeft naar onze mening echter wel ruim aandacht gekregen. De Strategische Visie Sociaal Domein Midden-Groningen (vastgesteld in 2019) bevat diverse concrete doelen. Tevens zet het NPG-programma fors in op dit thema. Tot slot is het tweetal subsidieprojecten RRE1 en RREW gericht op het bestrijden van energiearmoede. Deze projecten dragen bij aan een 'duurzame energievoorziening' maar even zo zeer aan een 'duurzame samenleving'.

Met conclusie 3 hebben wij moeite. Wij zien bijvoorbeeld het door de raad vaststellen van de beleidsvisies RES en TVW als belangrijke concrete resultaten. In bijlage B van de Quicksan staat verder nog een aantal resultaten genoemd die in 2020 en 2021 zijn bereikt. Bijvoorbeeld bij het vergunnen van zonneparken en de (tussen)resultaten bij de verduurzaming van ons wagenpark (23% in 2023) en de afvalscheiding (73% in 2020).

Conclusie 4 stelt dat het meetbare doel bij duurzaam wonen niet haalbaar lijkt. Wij erkennen dat het doel dat opgenomen is in de duurzaamheidsvisie: '50 procent minder aardgasverbruik in woningen' erg ambitieus is. Het zal in belangrijke mate afhangen van landelijk beleid en financiering of dit doel te realiseren is.

Bij conclusie 6 plaatsen wij de kanttekening dat de raad voornamelijk op de hoogte is gehouden middels raadsbrieven en het uitgebreide evaluatieverslag van maart 2021, en in mindere mate via de reguliere plannings- en controlcyclus. Dat niet aan alle thema's aandacht is besteed onderschrijven wij. Dit is een gevolg van het feit dat er is gerapporteerd over de prioritaire thema's waar doelen op zijn geformuleerd.

De conclusies hebben tot de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad geleid:

1. Vraag aan het college om (meer) meetbare doelen voor duurzaam ondernemen en circulaire economie, duurzaam landschap en klimaat en duurzame samenleving.
2. Vraag het college om planvorming op het gebied van duurzaam ondernemen en circulaire economie.
3. Vraag het college om meer informatie over de haalbaarheid van de doelen m.b.t. duurzaam wonen.
4. Vraag het college om meer duidelijkheid m.b.t. de beschikbare middelen voor de duurzame thema's in de komende jaren en welke doelen met deze middelen haalbaar zijn.
5. Vraag het college om over alle duurzame thema's te rapporteren in de plannings- en controlcyclus.

Het is aan de raad om te bepalen wat hij met de aanbevelingen doet. Als college zullen we graag reageren op de verzoeken die de raad vervolgens aan ons richt. Bij de aanbevelingen 1 en 2 willen wij wel alvast meegeven dat inzetten op planvorming en het formuleren van (meetbare) doelen op de thema's circulaire economie en duurzaam landschap en klimaat een beroep doet op capaciteit en middelen. Uitwerking van deze thema's met de huidige capaciteit en middelen betekent dat doelen en resultaten op de andere thema's moeten worden bijgesteld.

Met vriendelijke groet,

A.Hoogendoorn
Burgemeester

H.W.J. Mulder
Gemeentesecretaris